

Stirber Lajos
ny. zenepedagógus

A XV. Csengő énekszó ... ahogy azt én a kulisszák mögül láttam

„A szó: anyád, otthonod, nemzeded.
A dallam a mindenség, s az emberiség.
Ez együtt egyben az ének,
Dalolj hát!”

(Koncsol László)

A Csengő Énekszó a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórusok – háromévenként megrendezésre kerülő – országos seregszemléje. A kétnapos fesztiválra, melynek fő szervezői a Csemadok Országos Tanácsa és a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága, 1971 óta Érsekújvárban kerül sor.

Érsekújvár városa a fesztivált, mint eleddig mindig, most is szívesen fogadta és támogatta. Azon volt, hogy mind a szereplők, mind a vendégek – mint azt a város polgármestere, Gejza Pischinger, köszöntőjében mondta – „... felejthetetlen élményekkel gazdagodjanak.” Hogy a fesztivál szervezői is ugyanerre törekedtek, mi sem bizonyíthatja jobban, mint az, hogy a seregszemle mindkét napjának ese-

ményei – üres járatok nélkül – zökkenőmentesen zajlottak; köszönhetően a fesztivál előkészítését (ingyen) vállaló hangyaszorgalmú kis csapat lelkes munkájának, s csakúgy az élenjáróknak: Dr. Duka Zólyomi Emesének, a SZMZT leköszönő elnökének – aki 20 éven át szívvel-lélekkel tevékenykedett, és most is jó tanácsaival látta el a szervezőket –; Szalay Szilviának, a SZMZT új elnökének, a szervezők összefogójának; Kazán Józsefnek, a Csengő Énekszó fő rendezőjének és Görföl Jenőnek, a Csemadok OT titkárának, aki mindent megtett azért, hogy a jubiláló, a XV. Csengő Énekszó kórusaink igazi ünnepévé lehessen.

Kodály Zoltán „kifakadása”, miszerint: „ha belenézünk a tantervekbe, látjuk: alkotóik messze jártak a nevelés

görög eszményétől, amely a zenének központi helyet juttatott”, talán sosem volt aktuálisabb, mint napjainkban. Hiszen a tanügyünket évtizedek óta uraló lélekölő technokrata szemléletmód középiskoláinkból szinte teljesen száműzte, alapiskoláinkban pedig teljesen a perifériára szorította – már csak a 7. osztályig hagyta meg – a zenére, s a zenével való (érzelmi) nevelést. Így, Kodálynál maradva: „minden teendőnk egyetlen szóban foglalható össze: nevelés”. A szervezők mindezek ismeretében állították össze a két nap programját: hívták meg Érsekújvárba a Komáromi Városi Zenekart – a Csengő Énekszó történetében először volt vendég a fesztiválon hangszeres együttes –, valamint a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusát.

A szervezők további nemes szándéka volt az is, hogy a fesztivál első napján fellépő zenekar, valamint a második napon hangversenyt adó kórus úgy állítsa össze műsorát, hogy az főhajtás legyen a 20. századi magyar zene világnagyságai – a 131 éve született Kodály Zoltán s a 132 éve született hű barát, Bartók Béla – emléke előtt, de a felvidéki magyar kórusmozgalom vezéralakjai: Szíjjártó Jenő és Janda Iván emléke előtt is. A hangversenyek (zömmel gyermek) közönsége „ovációból” és vastapsaiból ítélve mindkét koncert láthatóan nagy élmény és

öröm volt: az élő zene varázsa nevelően hatott! Mind a zenekarnak és karmesterének, Halász Károlynak, mind pedig a kórusnak és karnagyainak: Józsa Mónikának és Tóth Árpádnak köszönjük, hogy vállalták a fellépést. A gálán elhangzott művekkel – Kodály – Berzsenyi: A magyarokhoz (vezényelte: Józsa Mónika); Vass Lajos: Anyák napjára (vezényelte: Ferencei Andrea) – a kórusok Kodály Zoltán és Vass Lajos emlékének adóztak; az Ág Tibor gyűjtötte népdalok csokra (vezényelte: Balogh Csaba), a – gyermekek részéről nagy sikert arató – Szabó József vezette kiváló Nagykeri Citerezenekar kíséretével, Ág Tibort volt hivatott köszönteni. Születésének 85. évfordulója alkalmából ezúton is köszönjük áldozatkész munkáját, jó egészséget és további alkotókedvet kívánunk!

A XIII. Csengő Énekszó illusztris vendége volt Szabó Miklós, a világhírű Győri Leánykar Kossuth-díjas karnagya. A neki feltett kérdésre – Mi a véleménye egy ilyen nemzetiségi fesztiválról, mint a Csengő Énekszó – habozás nélkül ezt válaszolta: „Nagyon fontosnak tartom érzelmileg, és a megmaradás szempontjából is.” A szervezők – Szabó karnagy úrhoz hasonlóan – a Csengő Énekszót mindkét szempontból nagyon fontosnak tartják. Éppen ezért döntöttek úgy,

hogy a jubileumi XV. Csengő Énekszóra meghívják és emléklappal jutalmazzzák a fesztivál egykori szervezőit és mindazokat a karnagyokat, akik az eltelt 45 évben kórusuk élén többször is részt vettek a Csengő Énekszó évfolyamain. Mi több: Dr. Duka Zólyomi Emesét, Hritz Júliát, Dunajsky Gézát és Kazán Józsefet a Csemadok Országos Tanácsa áldozatkész szervező munkájukért tárgyi jutalomban is részesítette. Balogh Csaba tanár urat, aki karnagyként (mindössze egy seregszemle kihagyásával), mindmáig a galántai gyermekkart vezényli, kintartó munkájáért a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (SZMPSZ) részesítette tárgyi jutalomban. A SZMPSZ kintartó tevékenységükért tárgyi jutalomban részesítette a galántai Kodály Zoltán Alapiskola Gyermekekarát, a kassai Márai Sándor Alapiskola és Gimnázium Csengettyű kórusát (mindkét énekkar mindössze egy seregszemléről hiányzott) és a komáromi Jókai Mór Alapiskola Gyermekekarát, amely a Csengő Énekszó összes évfolyamán szerepelt.

A rendezvény rangját emelte, hogy a fesztivál kedves műsorközlője, Holop Zsóka köszönthette a gálaestet jelenlétükkel megtisztelő meghívott vendégeket: Szíjjártóné Nagy Ilonát, Bauer Editet, európai parlamenti képviselőt, Nagy Pétert, Érsekújvár

alpolgármesterét, Bárdos Gyulát, a Csemadok OT-elnökét is, akinek köszöntőjéből az idézet: „A felvidéki magyar közösség számára rendkívül fontosággal bír, hogy a kis közösségek, köztük a kórusok, tovább tudják adni a kultúrát, a zenét, amely az ifúságot nagy közösségünk számára formálja.” Az elnök úr köszönetét fejezte ki mindenkinek, aki a XV. Csengő Énekszó sikeréért bármit is tett.

A szervezők „ügyhöz” való hozzáállását dicséri, hogy a rendezvény fő támogatói – a Szlovák Köztársaság Kormánybiztosi Hivatala, Bauer Edit, Szíjjártóné Nagy Ilona – mellett a seregszemlét többen is támogatták; így a kórusok ún. különdíjakban is részesülhettek. A szervezők lelkes csapatának tagjai voltak: Berényi Margit, Fótyik Gizella, Kovács Tamás, a Csemadok TV részéről; Donczai József a Csemadok VSZ részéről; Kiss Magdolna, Buda Ildikó a Regionális Művelődési Központ képviselőjében; Pethes Emese, Stirber Lajos a Zenebarát Társaságának tagjai.

Nagy öröm, hogy az előző évfolyam óta 14-ről 17-re gyarapodott az országos seregszemlén résztvevő énekkaraink száma. Reméljük, lesz folytatás, további gyarapodás; lesz kinek átadni a „stafétabotot”. Kedves ifjú kollégák! Meg kell szívlelni Kodály Zoltán üzenetét: „Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.” A SZMPSZ által szervezett nyári egyetemen Komáromban az idén is volt karnagy-továbbképzés; Józsa Mónika, Orsovics Ivette, Tóth Árpád karnagy-tanárok személye és szaktudása garanciaként szerepelt a színvonalas képzésre. Éljetek a lehetőséggel! Szorgalmazzátok, hogy a karének mind alap-, mind középiskolánkban (más tantárgyakkal párhuzamosan) kötelezően választható tantárgy legyen.

A XV. Csengő Énekszó sikeréhez gondos munkájával nagyban hozzájárult a kórusok versenyének bírálóbizottsága is:

Hartyányi Judit (Budapest) – tanár: 1972-től a székesfehérvári Vasvári Pál Gimnáziumban, 1978-tól a Budapesti Tanítóképző Főiskolán, 1985-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Karmester és Karvezetés Tanszékének oktatója. 1995 óta külföldi – USA, Anglia, Írország, Fülöp-szigetek – zenepedagógiai szemináriumok vendégtanára. Karnagya volt a Karveze-

tés Tanszak női karának (1992-1995), a Budapesti Tanárképző Intézet női karának (1999-2005). 1997-től a kaliforniai Golden Gate Nemzetközi Gyermek- és Ifjúsági Kórusverseny zsűrijének tagja. A Magyar Kodály Társaság társelnöke és a Nemzetközi Kodály Társaság alelnöke. 1992 óta a Csengő Énekszó versenyek bírálóbizottságának tagja.

Šarayová-Kováčová Elena (Pozsony), Szlovákiában az első hivatásos női karnagy. Mindmáig docensként működik a Pozsonyi Zeneművészeti Főiskola Karnagyképző Tanszékén.

Negyven éven át (1967-2007) a Pozsonyi Gyermekkorús, 15 éven át (1971-1986) a Szlovák Tanítók Ozvena kórusa vezetője volt. 1969-ben alapította és mindmáig vezeti a Női Kamarazene-kart, amely Európa-szerte számos helyen szerepelt, de turnézott Kanadában, az NSP-ben, a Kanári-szigeteken Japánban és Afrikában is.

Sapszon Ferenc (Budapest), tanár, karnagy. Tíz éven át (1972-1988) a Budapesti Ének-zenei Általános Iskolában tanított, ahol megalapítója volt a Jubilate gyermekkarnak. 1988-ban a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskolát;

1996-ban pedig a Cantate vegyeskart alapította. Kórusaival járja a világot, turnékon, fesztiválokon vesz részt. 2010-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen karvezetést tanított. A Magyar Kodály Társaság elnökségi tagja. Kitüntetései: Liszt-díj (1995-ben), Kodály-díj (2003-ban), Magyar Örökség Díj (2006), a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagrendje (1911). 2012-ben a Magyar Művészeti Akadémia tagjává választották.

A zsűri – Hartyányi Judit elnökletével – a kórusokat a következőképpen minősítette:

I. KATEGÓRIA

Arany minősítés

Jókai Mór Alapiskola és a komáromi VMK Kicsinyek Kórusa, Komárom
Karnagy: Pfeiferlik Annamária
Zongora: Bakos Márta

Marianum Egyházi Iskolaközpont Schola Mariana – Kicsinyek Kórusa, Komárom
Karnagy: Orsovcics Yvette
Zongora: Cintula György Katalin

Ezüst minősítés

Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola Kicsinyek Kórusa, Kassa
Karnagy: Velkey Mária
Zongora: Ferencei Andrea

Bronz minősítés

Eötvös Utcai Alapiskola Kicsinyek Kórusa, Komárom
Karnagy: Szilárd Erika
Zongora: Markovics Ildikó

II. KATEGÓRIA

Arany minősítés

Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola Magnificat Gyermekkar, Ipolyság
Karnagy: Wollent Andrea
Zongora: Kanta Gábor

Különdíj - a Szakrális művek előadásáért

Gimesi Alapiskola Gyermekkar, Gimes
Karnagy: Varga Imre
Zongora: Lucia Strnátová

Különdíj - Varga Imre karnagnak Karnagyi különdíj, valamint különdíj Karai József műveinek előadásáért

Jókai Mór Alapiskola és a Városi Művelődési Központ Gyermekkar, Komárom
Karnagy: Juhász Mónika
Zongora: Bakos Márta

Különdíj - a Kulturált kórushangzásért

Marianum Egyházi Iskolaközpont Schola Mariana – Nagyok Kórusa, Komárom
Karnagy: Orsovcics Yvette
Zongora: Cintula György Katalin

Különdíj: a Vijay Singh: Medieval Gloria kórusmű előadásáért

Ezüst minősítés

Franz Schubert Gyermekkar, Zselíz
Karnagy: RNDr. Horváth Géza
Művészeti Alapiskola Kamarakórusa, Ipolyság
Karnagy: Balázs Martina

Bronz minősítés

Csengettyű Kórus – Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola, Kassa
Karnagy: Ferencei Andrea, Kekeňák Szilvia
Zongora: Kekeňák Szilvia

Eötvös Utcai Alapiskola Nagyok Kórusa, Komárom
Karnagy: Siposs Jenő

Galántai Kodály Zoltán Alapiskola Gyermekkar, Galánta
Karnagy: Balogh Csaba
Zongora: Hasák Edit

Oklevél a részvételért

Széchenyi István MTNY Alapiskola Csalogány gyermekkar, Felsőszeli
Karnagy: Mészáros Magdolna

III. KATEGÓRIA

Arany minősítés

Liszt Ferenc Művészeti Alapiskola Primula Énekkar, Párkány
Karnagy: Hanza Rolanda
Zongora: Cucor Éva

Különdíj – a Hajnalok völgye díja – A legjobb kortárs kórusmű előadásáért (Iris Szeghy: Bolo to tak?)

Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola Leánykar, Kassa
Karnagy: Ferencei Andrea, Kekeňák Szilvia
Zongora: Ferencei Andrea

Különdíj: az Igényes műsor összeállításért

Ezüst minősítés

Bartók Béla Ifjúsági Vegyeskar, Ipolyság
Karnagy: Béres Gábor
Zongora: Tomáš Polák

Befejezésül ismét Kodály Zoltán „üzeneteinek” egyike: „A mag el van vetve, nem kell csak a békesség és szeretet májusi esője, hogy kalászbá szökjön.”